

ΣΤΕΡΕΟΤΥΠΑ-ΠΡΟΚΑΤΑΛΗΨΕΣ

Τμήμα Γ1

Επιμέλεια Γ. ΧΡΙΣΤΙΝΑ – Γ. ΕΥΙΑΝΝΑ

Ορισμός Στερεότυπου

Στην κοινωνική ψυχολογία, το στερεότυπο είναι η υπεργενικευμένη πεποίθηση σχετικά με μια κατηγορία ανθρώπων. Είναι η προσδοκία ότι ο άνθρωπος που ανήκει σε μια συγκεκριμένη κοινωνική ομάδα έχει όλα τα χαρακτηριστικά της ομάδας στην οποία ανήκει. Παραδείγματα στερεότυπων πεποιθήσεων είναι ότι. Ο τύπος της προσδοκίας μπορεί να ποικίλει: μπορεί να είναι για παράδειγμα μια προσδοκία σχετικά με τη προσωπικότητα, τις προτιμήσεις ή τις ικανότητες ενός ανθρώπου.

Παραδείγματα φράσεων:

- ✓ «Τι δουλειά έχει μαζί του η πιτσιρίκα;»
- ✓ «Αυτό είναι για κορίτσια/για αγόρια»
- ✓ «Θα μείνεις στο ράφι/γεροντοκόρη»
- ✓ «Τα αγόρια δεν κλαίνε»
- ✓ «Τι περίμενε ότι θα συμβεί, αφού έμπλεξε με Αλβανό/Πακιστανό/Ρουμάνο»
- ✓ «Πώς κάνεις έτσι για ένα ζώο»
- ✓ «οι πολιτικοί είναι διεφθαρμένοι»,
- ✓ «οι γυναίκες είναι συναισθηματικές»
- ✓ «οι μεσογειακοί λαοί είναι θερμόαιμοι»
- ✓ «οι αλλοδαποί είναι εγκληματίες»
- ✓ «οι Γερμανοί είναι οργανωτικοί»
- ✓ «Εργαζόμενη μητέρα»
- ✓ «Σε βοηθάει στις δουλειές του σπιτιού»
- ✓ «Γυναίκα για το σπίτι»
- ✓ «Φέρσου σαν άντρας»
- ✓ «Αληθινοί άντρες»
- ✓ «Γυναικόπαιδα»
- ✓ «Οι Έλληνες θεωρούνται τεμπέληδες»
- ✓ «Οι άντρες οδηγούν καλύτερα από τις γυναίκες»
- ✓ «Τα ομόφυλα ζευγάρια δε δικαιούνται να υιοθετούν παιδιά»
- ✓ «Θα πας στρατό και θα δεις»
- ✓ «Αν δε μορφωθείς δεν αποκτάς καλλιέργεια και παιδεία»
- ✓ «Οι ξανθές είναι χαζές»
- ✓ «Τα κορίτσια δε παίζουν ποδόσφαιρο»
- ✓ «Τα τατουάζ ταιριάζουν στους εγκληματίες»
- ✓ «Α! αυτός κάνει παρέα μόνο με κορίτσια»
- ✓ «Κολλητά ρούχα φοράνε μόνο οι αδύνατες»
- ✓ «Οι άντρες δεν καλλωπίζονται»
- ✓ «Τα παιδιά μεγαλώνουν καλύτερα όταν οι γονείς τους δεν είναι χωρισμένοι»
- ✓ «Οι γυναίκες δεν έχουν ηγετικές ικανότητες»

Η θεωρία των στερεοτύπων

Τα στερεότυπα είναι γενικευμένα, επειδή το άτομο υποθέτει ότι το στερεότυπο που πιστεύει για μια κατηγορία ανθρώπων ισχύει για κάθε μεμονωμένο άτομο σε μια συγκεκριμένη κατηγορία ατόμων. Ενώ τέτοιες γενικεύσεις μπορεί να φανούν χρήσιμες όταν γίνονται γρήγορες αποφάσεις,

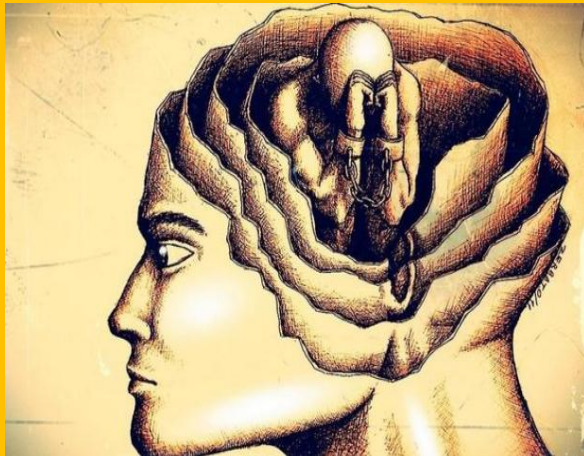
αυτές οι γενικεύσεις μπορεί να είναι εσφαλμένες όταν εφαρμόζονται για συγκεκριμένα πρόσωπα. Τα στερεότυπα οδηγούν στη κοινωνική κατηγοριοποίηση, η οποία είναι ένας από τους λόγους ανάπτυξης συμπεριφορών προκατάληψης. Τέλος, η ανάπτυξη συμπεριφορών προκατάληψης μπορεί να γίνει για διάφορους λόγους.

ΠΡΟΚΑΤΑΛΗΨΕΙΣ

Προκατάληψη είναι η πεποίθηση εκείνη που δεν στηρίζεται σε λογική επιχειρηματολογία προς την οποία μάλιστα και αντιπαρατίθεται ανυποχώρητα. Υπολαμβάνεται ως μια γνώμη ή ένα σύνολο γνώμων ή ακόμα και ως ολόκληρη θεωρία η οποία έχει σχηματισθεί κατά έναν μη επιστημονικό τρόπο κοινώς αποδεκτό, αλλά και μια τοποθέτηση που περιλαμβάνει συναισθήματα όπως η περιφρόνηση και η απέχθεια. Δεν πρόκειται για άποψη γιατί κάθε άποψη δεν μπορεί να θεωρηθεί εσφαλμένη αλλά για στέρεα πεποίθηση.

Κοινά χαρακτηριστικά των προκαταλήψεων

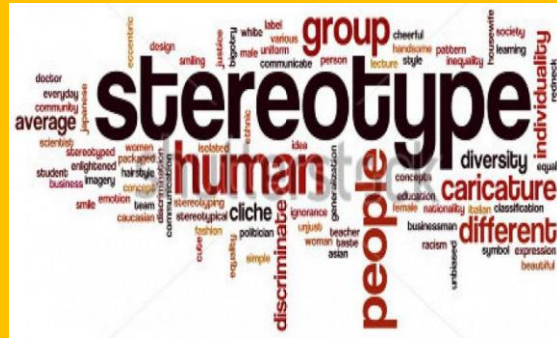
Κοινά χαρακτηριστικά των προκαταλήψεων είναι τα αρνητικά συναισθήματα, οι στερεοτυπικές πεποιθήσεις, και η τάση διάκρισης εναντίον μελών μιας συγκεκριμένης ομάδας. Παραδείγματα τέτοιων προκαταλήψεων είναι αυτά που βασίζονται στη φυλή, το φύλο, τη θρησκεία, του πολιτισμό ή την κουλτούρα, το έθνος, την κοινωνική τάξη και άλλα.

Κατηγορίες Προκαταλήψεων

Οι προκαταλήψεις μπορούν να κατηγοριοποιηθούν στις «διακριτικές» και στις «ακραίες» προκαταλήψεις. Σε κοινωνικό επίπεδο, οι «διακριτικές» προκαταλήψεις είναι πιο δύσκολο να εντοπιστούν και να μειωθούν, όχι μόνο επειδή είναι πιο διαδεδομένες, αλλά επειδή συμβαίνουν σε ένα επίπεδο διαφορούμενης σκέψης, που δεν λαμβάνει τεράστιες διαστάσεις (όπως δηλαδή γίνεται στις «ακραίες» προκαταλήψεις).

Σχετικά με τις λανθασμένες απόψεις

Όταν οι άνθρωποι έχουν προκαταλήψεις για τους άλλους, τείνουν να θεωρούν ότι όλοι όσοι εντάσσονται σε μια συγκεκριμένη ομάδα είναι «όλοι ίδιοι». Δίνοντας έμφαση σε συγκεκριμένα κοινά χαρακτηριστικά «μεγεθύνουν» τις ομοιότητες, παραβλέπουν τις όποιες διαφορές και διαμορφώνουν την αντίληψη ότι δεν υπάρχει μοναδικότητα και διαφοροποίηση από άτομο σε άτομο.

Άλλες τεχνικές που χρησιμοποιούνται για τη μείωση των προκαταλήψεων είναι οι παρακάτω:

- δημόσια υποστήριξη και ευαισθητοποίηση για τις κοινωνικές νόρμες κατά των προκαταλήψεων
- αυξημένη επαφή με μέλη άλλων κοινωνικών ομάδων
- ενημέρωση των ανθρώπων για τις ασυνέπειες στις δικές τους πεποιθήσεις
- θέσπιση νόμων και κανονισμών που απαιτούν δίκαιη και ίση μεταχείριση για όλες τις ομάδες ανθρώπων

Αποτελέσματα Προκαταλήψεις

Οι προκαταλήψεις αυτές οδηγούν σε αρνητικές διακρίσεις, άνοση δηλαδή μεταχείριση ευάλωτων κοινωνικών ομάδων, όπως π.χ. οι γυναίκες, οι αλλοδαποί, οι τοιγγάνοι, τα άτομα με αναπηρίες. Ο αποκλεισμός αυτών των κοινωνικών ομάδων (ρατσισμός) καταπατά το θεμελιώδες δικαίωμα κάθε ανθρώπου να ζει χωρίς διακρίσεις λόγω εθνικής ή θρησκευτικής ταυτότητας, φύλου ή αναπηρίας.

